

TUNNETKO VÄKEÄ UITON?

Tarinoita Iijoen varrelta

SISÄLLYSLUETTELO

- 3 Hurjapäät ränneissä | 6 Kenkä ja kolmikko | 11 Rakkaus Uitossa
- 11 1. luku: Erottelun aamu | 12 2. luku: Ensimmäinen kohtaaminen
- 13 3. luku: Pienet teot | 15 4. luku: Vartija-Villen Valvonta
- 16 5. luku: Rakkaus Kasvaa | 17 6. luku: Kesän Lopussa
- 19 Monologit | 19 Lenkkiavainta hakemassa ”Hätä keinon keksii.”
- 20 Ensimmäiset uittokokemukset ”Kahvia ja katto pään päälle.”
- 23 Uittoon töihin ”Kenen poikia olette?”
- 24 Poolanvahti ”Työn kun näkee, niin tekijän tuntee.”

JULKAISUN TIEDOT

Iin Micropolis Oy, Älykäs ja uudistava matkailu Oulun seudulla /
Smart and Transformative Oulu Region (STORE)

Rahoittaja: Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR), EU:n alue- ja
rakennepolitiikan ohjelma, Uudistuva ja osaava Suomi 2021-2027

**Euroopan unionin
osarahoittama**

**POHJOIS-
POHJANMAA**
COUNCIL OF OULU REGION

ALKUSANAT

TUNNETKO VÄKEÄ UITON?

Tarinoita Iijoen varrelta

Iijoen uittohistoriaan liittyvät tarinat on kerätty STORE-hankkeessa. Tarinat perustuvat aitoihin muistoihin, joita on tallennettu muun muassa erilaisissa tilaisuuksissa.

Kiitos osallistumisesta erityisesti tarinoita jakaneille ja materiaalia erikseen toimittaneille.

Osa tarinoista pohjautuu Ikipoola-iiläistä uittoperinnettä (toim. Aho ja Suutari 1994) kirjassa julkaistuihin aitoihin muistoihin. Kyseisestä kirjasta on lainattu myös lauseet, jotka ovat runosta, jonka tehnyt K.J. Väänänen.

Projekti toteutettiin Tarinakone Oy:n ja Ai-Ai Productions Oy:n kanssa yhteistyössä keväällä 2025. Projektin sisällöntuotannossa on hyödynnetty myös tekoälyä.

Lisätiedustelut: Johanna Jakku-Helama, johanna.jakku-helama@micropolis.fi

HURJAPÄÄT RÄNNEISSÄ

lijoki virtasi vuolaana, ja tukit vyöryivät rännejä pitkin kohti erotuspaikkaa. Uiton väki oli tottunut kovaan työhön, mutta eräs hetki loppukesässä sai jopa uittomiehet hetkeksi pysähtymään – hetki, jolloin lin hurjaluontoiset häntämiehet saapuivat.

Häntämiehet olivat uiton työntekijöitä, jotka tulivat jokivarsilta viimeisten tukkien mukana. Heitä pidettiin niin sitkeinä kuin uhkarohkeinakin, ja heidän saapumisensa oli kylässä suorastaan tapah-tuma. Kyläläisille levisi huhu:

“Häntämiehet tulevat tänään!”

Illan hämärtyessä ihmiset kerääntyivät voimalaitospadon läheisyyteen, missä tukkirännit kohisivat kosken lailla. Lapsista vanhuksiin kaikki odottivat hengitystä pidätellen, sillä häntämiehillä oli tapana tehdä tulostaan spehtaakkeli.

Tänä vuonna rännejä pitkin laskeminen oli erityinen puheenaihe. Se oli kiellettyä, vaarallista ja kuole-

maa halveksuva temppu, mutta juuri siksi häntämiehet eivät voineet vastustaa kiusausta. Tänä vuonna joukon johtaja, tunnettu hurjapää nimeltä Jukka, oli päättänyt, että rännilaskusta tulisi ikimuistoinen.

”Ei me anneta lupien pilata hyviä tarinoita,” Jukka sanoi kavereilleen. Hänen veneensä oli jo odottamassa, höylätty sileäksi ja varustettu tukevilla airoilla.

Kun häntämiehet viimein ilmestyivät näkyviin, erotuspaikalla nousi innostunut kuiske. Heidän mukanaan kulki pieni vene, joka oli selvästi valmisteltu rännilaskua varten.

”Ei kai ne meinaa?” joku huudahti yleisössä.

”Meinaa kyllä!” toinen vastasi.

**Jukka ja hänen miehensä
vilkuttivat yleisölle ja
ohjasivat veneensä kohti
rännin suuta. “Pitäkää
kiinni hatuistanne!”
Jukka karjui, ja vene
nytkähti vauhtiin.**

Vesi paiskautui rännin seinämille, kun vene syöksyi eteenpäin. Rännin kapeat reunat pitivät veneen kurissa, mutta jokainen törmäys uhkasi kiepauttaa sen nurin. Yleisö pidatti hengitystään, kun vene viiletti ohi heittelehtien ja roiskien vettä ympärilleen.

Jukka huusi riemusta, mutta hänen vieressään oleva Pekka, joka ei ollut aivan yhtä hurjapäinen, piti kiinni veneen reunasta niin tiukasti, että hänen rystysensä olivat valkoiset. ”Jukka, tämä ei ole enää hauskaa!” hän kiljui, mutta Jukka vain nauroi.

Lopulta vene syöksyi ulos rännistä ja laskeutui joen tyvenempään osaan. Yleisö puhkesi huihtoon ja aplodeihin. Vene pysyi pystyssä, ja Jukka nousi seisomaan, keikauttaen hattuaan katsojille.

Kylän miehet ja naiset riensivät häntämiehiä vastaan. ”Oletko sinä hullu?” eräs vanha uittomestari kysyi Jukalta.

”Ehkä,” Jukka vastasi virnistäen, ”mutta ainakin hullu, jolla on hyvä vene.”

Kuitenkin kaikille oli selvää, että rännilasku oli hurjan hauskanpidon ohella ollut hengenvaarallista. Siitä huolimatta tarina Jukan ja hänen miestensä rännilaskusta kiersi ympäri kylää, ja siitä tuli legenda.

Vaikka häntämiehiä ei enää myöhempinä kesinä nähty laskemassa rännejä, tarina pysyi elävänä. Se muistutti jokaista Iijoen varren asukkaista siitä, että rohkeus, hulluus ja toveruus olivat uiton miesten elämän suola – ja joskus myös sen hulluimmat hetket.

KENKÄ JA KOLMIKKO

Iljoen varrella, 1960-luvun alussa, uitto oli kiihkeimmillään. Nuori Leena, joka oli palkattu ylösottajaksi, oli yksi harvoista naisista uiton miesten joukossa. Siro ja nokkela Leena ei pelännyt kovaa työtä eikä suoraan sanottuna edes ilkikurisia veljeksiä, jotka aina keksivät jotain metkuja hänen päänsä menoksi. Veljekset tunnettiin kylällä nimillä Vilho, Toivo ja Alpo – kolmen koplana, joka ei jättänyt kenenkään elämää täysäksi.

Eräänä iltana Leena palasi uiton tauolla Oulusta, missä hän oli käynyt hakemassa palkallaan jotakin erityistä: parin hienoja nahkakengiä. Kenkiä koristi pieni solki, ja ne kiilsivät kuin aamuauringon kultaama vesi. ”Näillä kengillä kelpaa kävellä kirkolle,” Leena sanoi ylpeänä veljeksille, jotka eivät malttaneet olla nauramatta hänen varovaiselle askellukselleen kapealla joenpenkalla.

”Taisi olla kallis hankinta!” Vilho huikkasi.

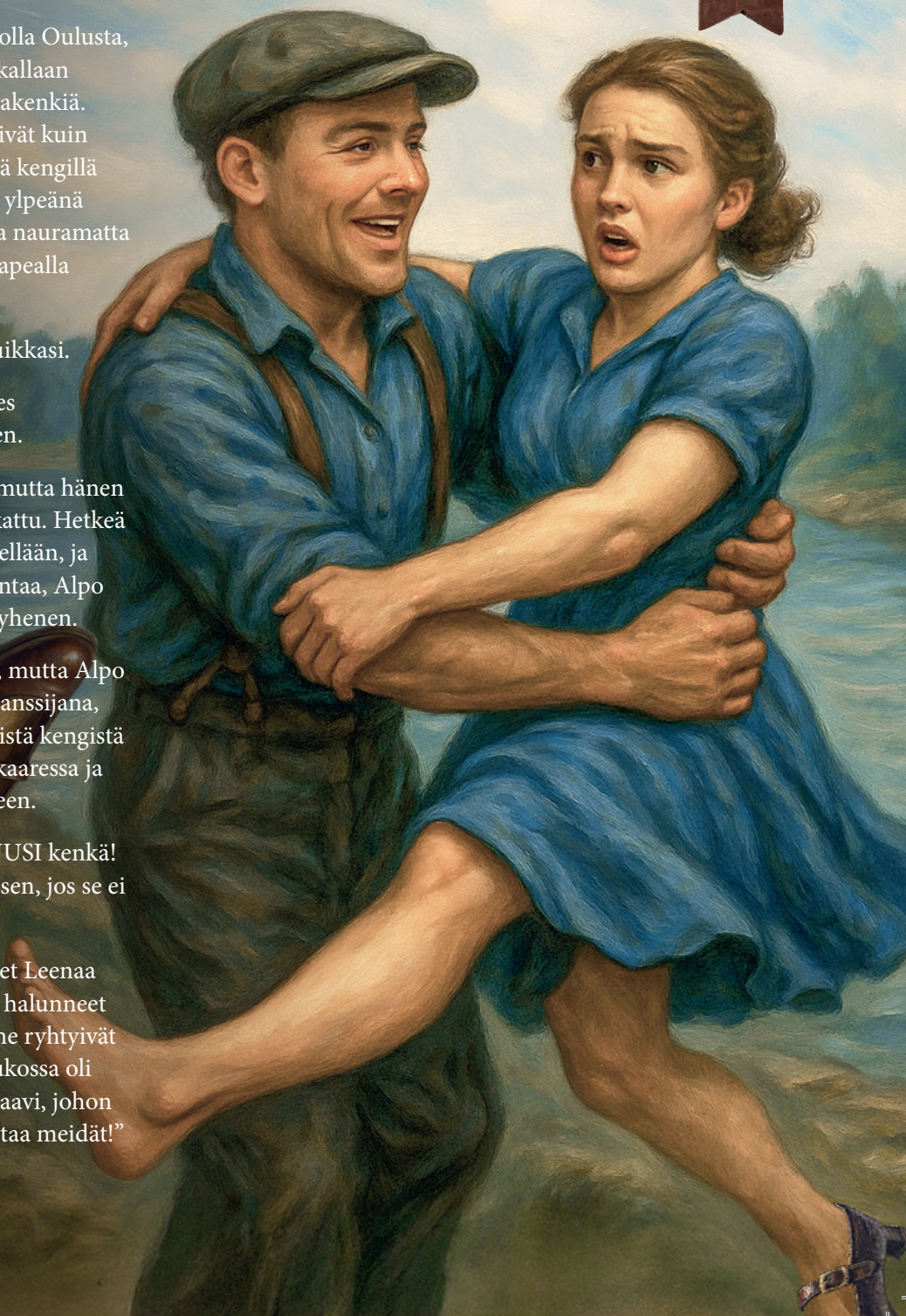
”Ehkä pitää kokeilla, ovatko nuo edes käytännölliset,” Toivo lisäsi virnistäen.

Leena katsahti heihin varoittavasti, mutta hänen varoituksensa oli kuin tuuleen kuiskattu. Hetkeä myöhemmin Alpo seiso i hänen vierellään, ja ennen kuin Leena ehti tehdä vastarintaa, Alpo nosti hänet kevyesti ilmaan kuin höyhenen.

”Alpo, laske alas! Heti!” Leena kiljui, mutta Alpo vain pyöritti häntä ympäri hurjana tanssijana, kunnes yhtäkkiä yksi Leenan kiiltävistä kengistä irtosi jalasta. Kenkä lensi kauniissa kaaressa ja plumpsautti jokeen, kadoten pimeyteen.

Leena kirkui järkytyksestä. ”Se oli UUSI kenkä! Te mokomat tomppelit, te maksatte sen, jos se ei löydy!”

Veljekset eivät koskaan olleet nähneet Leenaa niin vihasena, mutta koska he eivät halunneet jäädä kiinni teosta ilman sovitusta, he ryhtyivät toimeen. Ylösottajien työkalujen joukossa oli lippo – pitkän varren päässä oleva haavi, johon sai kiinnitettyä lyhdyn. ”Tämä pelastaa meidät!” Vilho julisti.

Leena istui joenpenkalla tuohtuneena ja seurasi, kuinka veljekset riitelivät siitä, kuka sai käyttää lippoa. Lyhty heilahteli heidän haparoivissa käsissään, ja aina kun lippo kolahti jokeen, Leena huusi, ”Varokaa! Jos se kenkä uppoaa vielä syvemmälle, te ette ikinä pääse pälkähästä!”

Pitkän ilakoinnin jälkeen Toivo onnistui lopulta koukkaamaan jotakin vedestä. Hän nosti lipon ylös kuin suurimman kalan pyydystäneenä, ja siellä se oli – Leenan kallisarvoinen kenkä, märkä mutta muuten vahingoittumaton.

Leena sieppasi kengän liposta, ravisteli sitä kuivaksi ja katsahti veljeksiä, jotka seisoivat jokeenkin katuvaisina mutta yhä huvittuneina.

”Tiedättekö mitä?” Leena sanoi, pieni hymynpöyrynsä suupielissään. ”Teidän onneksenne osasitte pelastaa tämän. Muuten olisin kertonut kaikille kyläläisille, kuinka heikkoja uittomiehiä te olette, kun ette edes kenkää saa ylös!”

Veljekset purskahtivat nauruun, ja lopulta myös Leena ei voinut olla liittymättä mukaan.

Tarinasta tuli kylällä legendaarinen, ja siitä muistutettiin aina, kun Vilho, Toivo ja Alpo yrittivät leikkiä liian suurilla sankareilla. Mutta Leena ei koskaan unohtanut pitää varansa – varsinkaan, kun hänellä oli uudet kengät jalassa.

RAKKAUS UITOSSA

Ensimmäinen luku Erottelun aamu

K

Kesäaamu sarasti hitaasti, ja aurinko heijasteli ensimmäisiä säteitään Iijoen pinnasta. Mikael seisoj laiturilla ja katseli, kuinka tukit soljuivat virran mukana erottelupaikalle. Hän oli tottunut uiton rytmiin, raskaisiin työpäiviin ja yksinkertaisen elämän kiertokulkuun.

Tänä aamuna hänellä oli kuitenkin erityinen syy hymyillä. Mikael oli jo viikkoja ihastunut tyttöön, joka työskenteli erottelussa. Tyttö oli Anni, yksi harvoista naisista uitossa, ja häntä kutsuttiin ”vääräksi” – termi, joka viittasi hänen työhönsä värien tukkien poimijana.

Anni oli aina aurinkoinen ja ahkera, vaikka hänen työnsä oli vaativaa ja palkka huono. Hän oli Mikaelin mielestä erityinen, ei vain kauneutensa, vaan myös rohkeutensa ja iloisuutensa takia.

Toinen luku

Ensimmäinen kohtaaminen

EEräänä päivänä, kun Mikael oli jälleen työskentelemässä erottelu-paikalla, hän huomasi Annin touhuavan lähellä. Hän keräsi väärän merkkisiä puita, erottaen ne virrasta tarkasti ja tehokkaasti. Mikael päätti lähestyä häntä.

”Hei Anni, tarvitsetko apua?” Mikael kysyi ujoin, vaikka tiesi, että Anni oli taitava työssään.

”Hei Mikael, kiitos, mutta pärjään kyllä,” Anni vastasi hymyillen. ”Mitenkäs sinun päiväsi sujuu?”

Mikael hymyili takaisin ja tunsi sydämensä sykkivän nopeammin. ”Ihan hyvin, kiitos. Täällä on kyllä kiireistä, mutta sehän on aina näin kesäisin.”

He jatkoivat hetken keskustelua, ja Mikael huomasi, kuinka helposti hän tuli toimeen Annin kanssa. Hän oli päättänyt tehdä jotain erityistä, jotta Anni voisi saada hieman paremman palkan raskaasta työstään.

Kolmas luku

Pienet teot

M

Mikael alkoi päivittäin laittaa tahallaan väärän merkkisen tukin Annin kohdalle, tietäen, että hän huomaisi sen ja saisi siitä pienen lisäpalkkion. Aluksi Anni ei huomannut mitään erityistä, mutta pian hän alkoi kiinnittää huomiota siihen, kuinka useammin hän löysi väärän merkkisiä puita omalta alueeltaan.

Eräänä iltana, kun työpäivä oli ohi, Anni lähestyi Mikaelia.

”Mikael, olen huomannut, että löydän yhä enemmän väärän merkkisiä tukkeja. Tiedätkö sinä siitä jotain?” Anni kysyi, katsoen Mikaelia suoraan silmiin.

Mikael punastui hieman, mutta hymyili sitten. ”Halusin vain varmistaa, että saat ansaitsemasi lisäkorvauksen. Työsi on kovaa, ja ansaitset paremman palkan.”

Anni katsoi Mikaelia yllättyneenä mutta sitten hymyili lämpimästi. ”Kiitos, Mikael. Se on todella ystävällistä sinulta.”

Neljäs luku

Vartija-Villen Valvonta

Kesän edetessä Mikael ja Anni viettivät yhä enemmän aikaa yhdessä. He tekivät kovaa työtä päivisin, mutta iltaisin he kävelivät yhdessä joen rannalla, kertoivat toisilleen unelmiaan ja toiveitaan. Mikael huomasi, kuinka Annin seura teki hänet onnelliseksi, ja Anni puolestaan arvosti Mikaelin huomaavaisuutta ja ystävällisyyttä.

Heidän romanssinsa ei kuitenkaan jäänyt huomaamatta. Vartija-Ville, joka oli vastuussa siitä, että pojat ja tytöt pysyivät kurissa ja nuhteessa, oli valppaana. Ville oli tunnettu tarkkuudestaan ja siitä, että hän piti nuoret erossa toisistaan iltaisin ja öisin.

Eräänä iltana, kun Mikael ja Anni istuivat yhdessä joen rannalla, he kuulivat askelten lähestyvän. Se oli Ville, joka oli kiertämässä tavallista iltakierrostaan.

”Hyvää iltaa, Mikael ja Anni,” Ville sanoi ystävällisesti mutta vakavasti. ”Tiedättehän, että nuorten on hyvä pitää etäisyyttä toisiinsa työn ulkopuolella.”

”Hyvää iltaa, Ville,” Mikael vastasi kunnioittavasti. ”Olemme vain keskustelemassa ja rentoutumassa rankan työpäivän jälkeen.”

Ville nyökkäsi. ”Ymmärrän, mutta muistakaa säännöt. Ne ovat kaikkien parhaaksi.”

Mikael ja Anni nyökkäsivät ja lupasivat noudattaa sääntöjä. Ville jatkoi matkaansa, ja he huokaisivat helpotuksesta.

Viides luku

Rakkaus Kasvaa

K

Kesän edetessä Mikael ja Anni jatkoivat varoista tapaamistaan. He oppivat löytämään hetkiä, jolloin he voisivat olla yhdessä ilman, että Ville olisi valppaana.

Eräänä iltana, kun aurinko laski ja taivas värjäytyi oranssiksi ja punaiseksi, Mikael päätti paljastaa tunteensa.

”Anni, olen miettinyt tätä pitkään... Olet minulle todella tärkeä, ja huomaan ajattelevani sinua koko ajan,” Mikael sanoi ujosti, mutta päättäväisesti.

Anni katsoi häntä syvälle silmiin ja hymyili. ”Mikael, minä tunnen samoin. Sinä olet tehnyt tästä kesästä erityisen.”

He seisoivat hetken hiljaa, katsellen toisiaan ja hymyillen. Sitten Mikael otti Annin käden omaansa ja he kävelivät yhdessä takaisin leiriin, tietäen, että heidän yhteinen matkansa oli vasta alussa.

Kuudes luku
Kesän Lopussa

K

Kun kesä alkoi lähestyä loppuaan, Mikael ja Anni olivat löytäneet toisensa uiton kiireiden keskellä. He tiesivät, että edessä olisi vielä monia haasteita, mutta heidän rakkautensa oli vahvaa ja kestävä, kuin tukit, jotka soljuivat pitkin Iijoen virtaa.

"Mikael, mitä luulet tulevaisuuden tuovan meille?" Anni kysyi eräänä iltana, kun he istuivat yhdessä joen rannalla.

"En tiedä tarkalleen, Anni, mutta tiedän, että haluan kohdata sen yhdessä kanssasi," Mikael vastasi ja puristi Annin kättä.

He katsoivat yhdessä kohti horisonttia, valmiina kohtaamaan tulevaisuuden haasteet ja ilot yhdessä, uiton kesän muistot sydämissään.

”SINÄ KYSYIT, TUNNENKO VÄKEÄ UITON? VOI VEIKKONEN, TUTTUJA MULLE NE ON!

O

Olen Iijoen jätkiä, sukuni Iissä. Oli täällä jo jätkenä isäni isä. Se arvo on kulkenut suvusta sukuun, meidät on puettu jätkien pukuun. Mut välipä sillä mitä kynsi tai kaapi, pääasia, että leipänsä saapi.

Joo, niin se on tää jätken olo, leivässä pysyy, jos ei oo nolo. Kun keksiä puistaa, huutaa ja laulaa, välillä soutaa ja pukkeja naulaa. Kun kaiken tuon vain tehdä jaksaa, niin kasööri aikanaan tilin maksaa.

Mies istui rannalla päällä puomin, katsoi eteensä unisin silmäluomin. Minä istuin vieressä, välillä sauhun ja hiljaa soittavan koskenpauhun,

hän jutteli harvaan, minä korvana perin. Näin juttua lohkeili vähin erin.”

MONOLOGIT

Monologit pohjautuvat tarinoihin, jotka julkaistu kirjassa Ikipoola, liläistä uittoperinnettä 1994, toim. Aho ja Suutari. Lisäksi aineistona käytetty Iijokelaisten hankkeen tilaisuuksissa jakamia tarinoita. Poolanvahti "Työn kun näkee, niin tekijän tuntee." tarina pohjautuu Raimo Kaiston sähköpostitse jakamaan alkuperäistarinaan.

LENKKIAVAINTA HAKEMASSA

"Hätä keinon keksii."

"Lenkin käsittely kuului ihan perustaitoihin tukkijät-killä. Muistan sen päivän, kun pääsin sitä harjoittelemaan. Siinä oli sellainen ihan oma mekanisminsa. Tuskailin siinä aikani, kun sitten paikalle tuli Hiltu-Ville, se yksikätinen, joka kuori kananmunankin käden käänteessä. En olisi ikinä uskonut, että yhdellä kädellä voi käsitellä tukkeja kuten Hiltu-Ville teki!

No, hän siinä sitten sanomaan, että haes nyt poika lenkkiavain, eihän tuosta mitään tule. Minä siinä nostin päätäni. Pari muuta tukkijätkää siinä nyökytelti Hiltu-Villen puheille avaimesta. Olin vähän harmissani, miten eivät tuota heti sanoneet! Että lenkkien käsittelyyn tarvitaankin avain! Minä sitten kysymään, että mistäs sellaisen avaimen saa?

Yksi jätkestä vinkkasi, että käypäs tuolta Niittysaaresta kysymässä. Ja minähän menin koko matkan saareen

asti Runtti-Jussin luo kysymään lenkkiavainta. Jussi oli siellä rantavarastolla keksejä tekemässä ja huoltamassa, totesi minulle sellainen ilkikurinen ilme kasvoillaan, että hän on lainannut lenkkiavaimen sepälle. Minä laitoin jalkaa toisen eteen, ja saavuin viimein sepän luo. Mutta eihän se avain sepällä ollut, hän kertoi, että se taitaa olla nyt emännällä uittokämpällä. Minä sitten ihmettelemään, että mitä emäntä tekisi lenkkiavaimella?

Seppä myhäili, että johan se on kätevä keittiössäkin. Siinä kämppää kohti kävellessä ymmärsin, että kyllä se taitaa olla nyt niin, että tämä oppipoika on jäynän kohteena. Ja niinhän se sitten oli, siinä oli tukkijätkillä naurussa pitelemistä, kun palasin lenkkiavaimen hausta tyhjin käsin."

ENSIMMÄISET UITTOKOKEMUKSET

”Kahvia ja katto
pään päälle.”

M

”Minun uittokokemukseni on semmoset, että minä en oo ollu vasta ku yksitoista, tai ehkä kakstoista vuojen vanaha. Ja minun kotona, se oli semmonen, että siinä oli ihan erotustyöt vieressä.

Minun äitiltä käytiin kysymässä, että eikö se keittäis kahavia. Ja sehän keitti!

Minun äiti teki niin ison pannun, että sitä vietiin erotelulle asti. Kupit vietiin kainalossa, ja pullat kanssa.

Minä juoksin rantaan katsomaan, ja voi että kun oli jännää.

Joskus me vietiin kahvia myyntiinkin. Me vuoroteltiin äitin kanssa, millon minä vein, millon äiti, ja meitä oli monta kuljettamassa.

Ja voi että, kotona meidän ovi oli aina auki. Sinne tuli miehiä ympäri maailmaa, niitä sanottiin reissumiehiksi tai kulukuhenkilöiksi. Meiltä ne kuluki uittoon. Joskus ne pyysi, että lähtekääs tytöt viemään veneet yli.

Me saatiin markka, tai kaks, kun soudettiin niitä miehiä saareen. Ja joskus ne jäi meille yöksi. Äiti keitti ruokaa niille, ne söi, nukkui, ja lähti taas aamulla. Niitä tuli Olhavasta ja muualta, semmosia kulukaita, että ei niillä paikkaa ollu.

Mutta meillä oli. Meidän koti oli semmonen johon kaikki kulukijat ja uittomiehet sai tulla. Se oli minun ensimmäinen uittoni, eikä se oikeastaan ollu uittoa vielä, mutta siinä minä uittoon juurruin.”

UITTOON TÖIHIN

”Kenen poikia olette?”

V”Vuosi oli 1948. Olin kymmenen, veli Lauri yhdeksän. Astuttiin pitkä laituria pitkin kuin kaksi eksynnyttä. Laiturin päässä satoja miehiä, kaikki töissä, jokainen näytti tietävän, mitä tehdä. Me vaan seisottiin siinä kuin kaksi mättään takaa löytynyttä oravaa, silmät pyöreinä.

Tavaraa kannettiin lavereille, köysiä, lekavarsia, kek-sinippuja. Meidän pää meni pyörälle. Kuka on pomo? Minne mennään?

Ja sitten se tuli, mies, pieni mutta ripeä, kulki suoraan meitä kohti. Minä rohkaistuini ja kysyin, pääsimmekö töihin? Mies ei sanonut mitään, käveli vain ohi, ja näin hänen takataskussaan puukon lepsuttavan askeleiden tahdissa.

Sitten se yllättäen kuitenkin pysähtyi, kääntyi kanoillaan ja kysyi tiukasti: ”Kenen poikia olette?”

Sanoin: ”Kustun poikia ja töihin tultais.”

Hän nyökkäsi. ”Vai Kustun poikia. Oltiin sodassa samassa pataljoonassa.”

Katsoi minua, katsoi veljeäni, sanoi: ”Kuulehan sinä Lauri, sinä saat mennä vielä syömään limppua kotiisi. Mutta sinä, Taisto, sinä saat ottaa vääränkeksin ja mennä ykköserottelulle Kallen sakkiiin vääränmerkiseksi, onko selvä?”

Ja kun sain vääränkeksin käteen, hän lisäsi perään:

”Katso muista vääristä mallia ja kun löydät väärän palauta se, ja huuda samalla: pikeä silmään, jodia muniin ja tärpättä perseeseen!”

En minä ihan ymmärtänyt mitä se tarkoitti, mutta nauroin mukana ja lähdin töihin.

Siitä alkoi viidentoista kesän uitot. Ja kun veli Lauri oli syönyt tarpeeksi limppua, pääsi sekin töihin.”

POOLANVAHTI

”Työn kun näkee, niin tekijän tuntee.”

K”Kun olin sellainen 6–7 vuoden ikäinen pojannaskali, meillä Valassaa-
ren pojilla oli siihen aikaan tapana
käydä uimassa Niemennokalla. Nie-
mennokalla oli silloin laitur, josta
erottelu- ja uittomiehet haettiin
moottoriveneillä erottelupaikoille. Siellä uiden vietet-
tiin lapsuuden laatuaikaa.

Kerran ollessamme päiväsaikaan pulikoimassa laitu-
rilla joku poikajoukosta kysyi iäkkäästä, laihahkosta
miehestä, miksi mies päivät pitkät nuokkuu ylipään
poolaan kiinnitetyn uittoveneen takatuhdolla?

Joku vanhempi poika ilmoitti itsevarmasti: se on poo-
lanvahti. Siihen juttu sillä erää jäi ja jatkoimme puli-
kointia.

Illalla kotona iltasen aikaan aloin kysellä, miten sitä
pääsis uittoon poolanvahdiksi kun se on sopivan help-
poa hommaa.

Siinä vanhemmat alkoivat hymy suupielissä kysele-
mään missä ja milloin olin poolanvahdin nähnyt?

Kerroin seikkaperäisesti näkemästäni. Hetken aikaa
isä ja äiti hymyilivät sekä pari vahvempaa sisarusta
nauraa tirisivät kertomalleni.

Sitten isäni alkoi naama peruslukemilla kysellä, tun-
sinto veneessä istujan? Vastailin hyvinkin tuntevani,
vaikka nimeä en muista. ”Sehän asuu tuolla Kuokka-
lan mäen päällä, Kestilään kääntyvän kärrytien jäl-
keen vasemmalla olevassa punaisessa mökissä.”

Sitten isä kertoi mitä ”poolanvahti” todellisuudessa
teki.

”Poolanvahti” oli puomivaraston hoitaja, joka piti jon-
kinlaista kirjanpitoa tarkasti puomien kuntoa, auttoi
puomilitkojen tuojia ja noutajia.

Koska ”poolanvahdin” työ oli kevyttä, siihen valikoi-
tui vain parhaat, työhön sopi miehuuden ohittanut ja
voimansa menettänyt mutta kokenut uittomies.

Vuosikymmeniä myöhemmin toimin oman työn
ohessa silloin tällöin kutsuttuna vierailevana apuna
tiimityön ja prosessijohtamisen koulutustilaisuuksis-
sa. Käytin tuolloin tarinaa poolanvahdistä johdan-
tona siihen kuinka tärkeää on tietää, mitä työyhteisön
jäsenet täsmällisesti tekevät kuin luottaa omaan mieli-
kuvaan kunkin työstä.”

**”NIIN, TÄLLÄISTÄ ON ELO
JOELLA JÄTKÄN, SIINÄ
KUULIT SIITÄ NYT PIKKUISEN
PÄTKÄN. MUT TERVEEKS
NYT VEIKKO, ON JUTTU NYT
LOPPU. POMO KURKKII
TUOLTA, ON TYÖHÖN TAAS
HOPPU.”**

Ote K.J. Väänäsen runosta lijoen jätkä teoksessa Ikipoola, liläistä uittoperinnettä, 1994, toim. Aho ja Suutari.

**OLEN IIJOEN JÄTKIÄ, SUKUNI
IISSÄ. OLI TÄÄLLÄ JO JÄTKÄNÄ
ISÄNI ISÄ. SE ARVO ON
KULKENUT SUVUSTA SUKUUN,
MEIDÄT ON PUETTU JÄTKIEN
PUKUUN. MUT VÄLIPÄ SILLÄ
MITÄ KYNSI TAI KAAPI, PÄÄASIA,
ETTÄ LEIPÄNSÄ SAAPI.**

lin Micropolis Oy, Älykäs ja uudistava matkailu Oulun
seudulla / Smart and Transformative Oulu Region (STORe)

Rahoittaja: Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR), EU:n alue-
ja rakennepolitiikan ohjelma, Uudistuva ja osaava Suomi
2021-2027

**Euroopan unionin
osarahoittama**

**POHJOIS-
POHJANMAA**
COUNCIL OF OULU REGION